

## OILALAR BILAN ISHLASHDA IJTIMOYIY ISH XODIMLARINING FAOLIYATI

**E'zozaxon Tursunaliyeva**

*Farg'ona davlat universiteti Ijtimoiy ish kafedrası o'qituvchisi*

**Annotatsiya:** *Ushbu maqolada oilalar bilan ijtimoiy ishning xususiyatlari, shuningdek, oilaviy muammolarni hal qilish uchun turli texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari ko'rib chiqiladi.*

**Kalit so'zlar:** *oila, psixologik muhit, tizimli yondashuv, oila funksiyalari, manzilli ijtimoiy yordam, ijtimoiy diagnostika, inqirozli vaziyat.*

Ijtimoiy ish nazariyasida oila ijtimoiy ishning asosiy obyekti ekanligi umumiy qabul qilingan. Oila xuddi ko'zgudek jamiyatning asosiy muammolarini aks ettiradi: kam ta'minlanganlik, ishsizlik, avlodlar o'rtasidagi nizolar, yolg'izlik va hokazo. Alohida oila a'zolarining muammolari doimo butun oilaning muammosi hisoblanadi. Shunday qilib, oila a'zolaridan birining ishini yo'qotishi nafaqat ishsizlar oilasining moddiy ahvoriga, balki undagi psixologik muhitga, bolalar va ota-onalar o'rtasidagi munosabatlarga ham bevosita ta'sir qiladi. Shu sababli, tizimli yondashuv doirasida yordamga muhtoj oila a'zolari bilan ishlash boshqa oila a'zolari bilan ishlashni o'z ichiga oladi.

Oilalar bilan ijtimoiy ish ko'p qirrali tushunchadir. Bu oilaning murakkab ijtimoiy obyekti ekanligini tushunishga asoslanadi. Bir tomondan, bu kichik ijtimoiy guruh, boshqa tomondan, ijtimoiy institut. Oila bilan kichik ijtimoiy guruh sifatida ishlash oila ichidagi munosabatlarni tuzatish, oilaga ijtimoiy-iqtisodiy, ijtimoiy-psixologik, ijtimoiy-pedagogik, ijtimoiy-huquqiy yordam ko'rsatishni o'z ichiga oladi. Ijtimoiy institut sifatida oilani qo'llab-quvvatlash oila funksiyalarini amalga oshirishda, maslahat berishda, ota-onalar va bolalarning deviant xatti-harakatlarining oldini olishda turli xil yordam ko'rsatishni o'z ichiga oladi.

Oila yopiq tizimdir. Uning hayoti qiziquvchan ko'zlardan tashqarida o'tadi, uning ko'p jihatlari kuzatuvdan yashirin, ko'pchilikni faqat bilvosita belgilar bilan baholash mumkin. Shuning uchun, ba'zida oilaviy kelishmovchilikning haqiqiy sababini aniqlash qiyin. Shu nuqtai nazardan, oilalar bilan ishlash uzoq vaqt davomida kuzatish va o'rganishni talab qiladi.

Oilalar bilan ishlashda muhim qoida - zamonaviy oilaviy hayotning xilma-xilligini eslab qolish va yordamga muhtoj oila ijtimoiy ishchining oilasi bilan bir xil tarzda "ishlaydi" deb o'ylamaslikdir. O'z oilangizning uslubini boshqa oilalarda ko'paytirishga harakat qilish imkonsiz va befoyda ko'rinadi. Ijtimoiy ish bo'yicha mutaxassisning qadriyatlar va g'oyalari tizimi mijozning g'oyalari bilan mos kelmasligi mumkin.

Oilalar bilan ijtimoiy ish texnologiyalari haqida gapirganda nimani nazarda tutamiz? Ijtimoiy ish texnologiyalari - bu ijtimoiy ta'sir obyekti optimallashtirishga

qaratilgan ilmiy bilimlar, vositalar, uslublar, usullar va tashkiliy protseduralar to'plami. Bunday holda, ijtimoiy ta'sir obyekti oila hisoblanadi. Ayniqsa, ko'p bolali oilalar, qariyalar, to'liq bo'lmagan oilalar, yosh oilalar, "xavf ostidagi" oilalar va boshqalar ijtimoiy qo'llab-quvvatlashga muhtoj.

Oilalar bilan ijtimoiy ishning eng muhim texnologiyalariga ijtimoiy diagnostika, ijtimoiy profilaktika va ijtimoiy terapiya kiradi. Ijtimoiy himoya, ijtimoiy yordam va ijtimoiy qo'llab-quvvatlash texnologiyalari ham ahamiyatli emas. Ularning amalga oshirilishi, birinchi navbatda, o'ta muhtoj qatlamlarga va og'ir hayotiy vaziyatga tushib qolgan aholining zaif ijtimoiy himoyalangan guruhlariga manzilli ijtimoiy yordam ko'rsatish imkonini beradi.

Ijtimoiy ish amaliyotida maslahat, terapevtik ta'sir, ijtimoiy yordam kabi texnologiyalarni o'z ichiga olgan oilaviy terapiyaning kompleks texnologiyasi keng qo'llaniladi. Oila terapiyasi oilaviy sotsial terapevtning diqqatini mijoz yoki uning atrof-muhitini faollashtirishga qaratilgan xususiyatlarga ega bo'lishi mumkin.

So'nggi yillarda oilalar va bolalar uchun ijtimoiy xizmatlar kabi murakkab texnologiyaning ahamiyati oshdi. Ushbu texnologiya ushbu muassasalarning standart pozitsiyasi bilan belgilanadigan aniq maqsadlarga ega bo'lgan muassasalar tarmog'ini yaratish orqali amalga oshiriladi. Oilaning ijtimoiy va jismoniy salomatligini saqlashga mo'ljallangan muassasalar tizimida baza oilalar va bolalarga ijtimoiy yordam ko'rsatish markazi bo'lib, u turli xil ijtimoiy xizmatlarni ko'rsatish imkoniyatiga ega.

Har qanday turdagi oila bilan ishlashda diagnostika bosqichi zarur - oiladagi vaziyatni baholash bosqichi. Shuning uchun, oilaga har qanday ta'sir ko'rsatishda "ijtimoiy diagnostika" deb nomlangan texnologiya majburiydir. Oilalar bilan ishlashda diagnostika bosqichi oilaviy muammolarni baholashni o'z ichiga oladi; uning maqsadi berilgan oila qanday "ishlashi" va unga qanday yordam kerakligini aniqlashdir.

#### FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Вакулин О. С. Семейное консультирование и семейная терапия в рамках социальной работы с семьей // Рос. журн. социальной работы. 1998. № 2/8.
2. Домминией Д., Сафонова Т.Я., Цымбал Е.И. Социальная работа с семьей для защиты детей от жестокого обращения // Там же. 1997. № 2/6.
3. Принцип активизации в социальной работе / Под ред. Ф. Парслоу. Пер. с англ. М., 1997.
4. Tursunalieva, E. (2023). THE CONCEPT OF SPIRITUALITY IN THE ACTIVITY OF THE SOCIAL WORKER DOLLARITY. Finland International Scientific Journal of Education, Social Science & Humanities, 11(4), 1928-1932.
5. Tursunalieva, E. (2023). PROBLEMS OF ORPHANS AND CHILDREN LEFT WITHOUT PARENTAL CARE IN OBTAINING QUALITY EDUCATION AND



UPBRINGING IN SCHOOLS. Finland International Scientific Journal of Education,  
Social Science & Humanities, 11(4), 1921-1927.